

Prevenca tírania a zanedbávania na základných školách

Projekt bol podporený Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom Programu Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizuje Nadácia Ekopolis v spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska a SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien.

Projekt: **Bližšie k deťom**

Obdobie realizácie: máj 2014 - október 2015

Príjemca podpory: Náruč (občianske združenie), Žilina

Financovanie: 19 867,00 € (AOI 90 % = 17 880,00 €)

Príjemca podpory

Náruč - Pomoc deťom v kríze je nezisková mimovládna organizácia pôsobiaca na Slovensku od roku 1997. Pomáhame týraným deťom, ženám a rodinám ohrozeným domácim násilím.

V našom Detskom krízovom centre Náruč pracujeme s deťmi, ktoré sa stali obeťami tírania, zneužívania a zanedbávania a pre vážne ohrozenie ich života alebo zdravia bolo nutné vyňať ich dočasne z rodiny. K 31.12. 2014 sme komplexnú starostlivosť poskytli vyše 530 deťom a 52 matkám s deťmi. Ide najmä o psychologickú a sociálnu starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, ošatenie, zabezpečenie školskej a zdravotnej starostlivosti, ale aj množstvo ďalších podporných programov podľa potrieb a záujmov detí.

Od októbra 2005 prevádzkujeme Poradensko-tréningové centrum Náruč v Čadci pre obeť domáceho násilia. Poskytujeme im široké spektrum služieb, medzi ktoré patrí pomoc v krízových situáciách, špecializované sociálne, psychologické a právne poradenstvo, spisovanie žiadostí, sťažností či zastupovanie na polícii, súdoch a iných inštitúciách. Podobné služby poskytujeme od marca 2008 v našej Poradni pre rodinu v kríze Náruč v Žiline. Služby našich poradní k 31.12.2014 využilo 2108 obetí domáceho násilia. Poradne Náruč sú pre verejnosť otvorené každý pracovný deň a ich služby sú bezplatné.

V rámci naplnenia nášho poslania realizujeme mnohé nadstavbové aktivity, akými sú prevencia tírania, zneužívania a zanedbávania detí, terénna sociálna práca s rodinami či vzdelávacie aktivity pre učiteľov, lekárov, sociálnych pracovníkov, policajtov a ďalších profesionálov. V posledných rokoch sa v zvýšenej miere venujeme obhajobe práv a záujmov detí a presadzovaniu systémových zmien smerujúcich k zlepšeniu situácie detských obetí tírania a zneužívania.

Realizácia projektu Bližšie k deťom

Projekt Bližšie k deťom OZ Náruč – Pomoc deťom v kríze realizovalo od mája 2014. Cieľom projektu bolo posilniť preventívne programy organizácie a vo zvýšenej miere využiť možnosti internetu a sociálnych sietí na pomoc deťom ohrozeným týraním, zneužívaním a zanedbávaním. Medzi hlavné aktivity projektu patrila realizácia preventívnych seminárov na základných školách v Žiline a okolí a tiež vytvorenie a prevádzkovanie internetovej poradne pre detského klienta. V rámci projektu sa pretvorila web stránka organizácie tak, aby bola priateľská deťom a aby sa na nej potenciálni klienti ľahko orientovali. Vďaka projektu sme záujemcom o poradenstvo mohli kvalifikovane odpisovať na maily a zrealizovali sme 42 preventívnych seminárov na žilinských školách. Cieľom projektu bolo hľadať spôsoby a postupy, ako sa čo najväčšmi priblížiť deťom, zvýšiť ich informovanosť o tom, čo je násilie, aké sú jeho podoby a ako sa proti nemu chrániť.

Jedným z postupov, ktoré sme v rámci projektu overovali, bolo využívanie virtuálneho priestoru, a to predovšetkým vytvorením internetovej poradne a facebookovej stránky určenej detskému klientovi. Spusteniu internetového poradenstva predchádzal tréning dištančného poradenstva, ktorého sa zúčastnili štyri pracovníčky Náruče. Tréning vedený lektorkami Spoločnosti priateľov detí – Li(e)nka bol zameraný na zvýšenie kompetencií súvisiacich s poskytovaním internetovým poradenstvom pre deti. Súčasne mohli deti na stránke organizácie nájsť funkčný odkaz so symbolom záchranného kolesa, ktorý ich po kliknutí nasmeroval buď na E-poradňu formou chatu, alebo na internetové poradenstvo.

Od júna 2014 sme v rámci projektu začali realizovať preventívne semináre pre žiakov základných škôl. Do septembra 2015 sme navštívili 10 škôl a oslovili 747 žiakov. Napriek náročnosti témy deti vo väčšine prípadov prejavovali o ňu prirodzený záujem. V nadväzovaní kontaktov s deťmi nám pomáhali krátke, pre tieto účely špeciálne vytvorené počítačové animácie, ktoré nielen skrátili fázu „prelakovania ľadov“, ale umožnili nám na minimálnom priestore poskytnúť deťom najzákladnejšie informácie a otvoriť priestor pre ich otázky. V mnohých prípadoch deti komunikovali nečakane spontánne, a to nielen čo sa týka násilia samotného, ale všeličoho, čo ich trápi a čo s násilím spájajú. Nemali problém pomenovať, akú atmosféru by chceli mať doma, v akom prostredí by chceli žiť a zároveň aj to, čo je im nepríjemné a čo by doma zažívať nechceli.

Ukázalo sa, že deti sa problematika násilia dotýka, ale nemajú o nej dostatok informácií. V prevažnej väčšine nepoznali dôležité telefónne čísla - napríklad na políciu, Linku detskej istoty alebo iné pomáhajúce organizácie. Preventívny priestor sme preto využili aj na to, aby sme im poskytli chýbajúce informácie a ponúkli možnosť obrátiť sa v prípade núdze aj na našu organizáciu. Informácie sme doplnili informačnými materiálmi (letáky, plagáty).

Okrem uvedených výstupov nám intenzívna komunikácia s deťmi počas prevencií potvrdila predpoklad, že deťom na väčšine škôl chýba styčná osoba, ktorej môžu

dôverovať, zdieľať s ňou svoje starosti a na ktorú sa v prípade problémov môžu obrátiť.

Súčasťou projektu bol prieskum zameraný na výskyt násilia v živote detí. Prieskum sme realizovali v spolupráci so školami zúčastnenými na preventívnych aktivitách, pričom sa ho zúčastnilo 602 žiakov 4. – 7. ročníkov. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že deti sa cítia ohrozené tak v rámci svojej rodiny, ako aj v škole. Vysoké percento detí uviedlo, že sa už niekedy stretli so šikanovaním, prípadne že majú spolužiaka či spolužiačku, ktorých niekto zosmiešňuje alebo ponižuje. Na druhej strane prieskum priniesol aj pozitívnu informáciu, keď väčšina detí uviedla, že v prípade núdze sa má na koho obrátiť a požiadať o pomoc.

Facebook stránka Bližšie deťom, spustená v rámci projektu, mala za cieľ deti upútať, vytvoriť komunitu, v prípade potreby zjednodušiť komunikáciu s deťmi a oboznámiť ich s našou organizáciou. Záujem o facebook stránku však nenaplnil naše očakávania, preto v budúcnosti s týmto nástrojom nepočítame. Podobne to platí aj o internetovom poradenstve. Tento nástroj sa síce ukázal ako užitočný z hľadiska zjednodušenia kontaktu záujemcov o pomoc, pri jeho aplikácií (najmä v časti poradenstva formou chatu) sme však narazili na kapacitné limity a uvedomili si, že v tomto prípade považujeme za schodnejšiu cestu spolupracovať so špecializovanými E-poradenskými organizáciami typu Ipečko. Napriek tomu aktivity projektu v tomto smere nevnímame ako zbytočné, práve naopak. Umožnili nám zadefinovať si, akým smerom sa naša organizácia v tomto smere chce uberať, a zároveň si zvýšiť naše poradenské znalosti a kompetencie v mailovom poradenstve ako jednej zo súčasti našej práce v rámci poradní Naruč a Detského krízového centra Naruč.

Dlhodobý prínos

Najväčší prínos projektu vidíme v zvýšenej informovanosti detí o násilí a jeho prejavoch. To, či a ako deti využijú tieto informácie, nedokážeme garantovať. Veríme však, že sme posilnili ich schopnosť správne sa rozhodovať a lepšie zvládať ohrozujúce situácie. Tiež sme presvedčení, že je veľmi dôležité, aby deti takéto informácie mali možnosť získavať v miere a kvalite, ktorá im umožní lepšie sa chrániť pred akoukoľvek formou násilia. Posilnenie našich znalostí a praktických zručností v dištančnom poradenstve nám umožňuje poskytovať kvalitnejšie poradenstvo a pružnejšie nasmerovanie detí a ich blízkych osôb na pomoc v ich bezprostrednom okolí. Ako veľmi zaujímavé a užitočné vnímame tiež výsledky zrealizovaného prieskumu, ktoré nám – spolu s výsledkami podobných štúdií - ukazujú, kde sú najväčšie ohrozenia detí a kam orientovať našu pomoc.

Hlavné poučenia a odporúčania pre podobné projekty

- Aj to, čo v projekte nevyjde celkom podľa našich predstáv, môže našu organizáciu posunúť ďalej

- Pri časovo limitovaných aktivitách s deťmi (akými sú napr. cca 2-hodinové preventívne semináre), sa nám veľmi osvedčilo využívanie krátkych videí, ktoré sme si svojpomocne urobili – skrátila sa fáza prelamovania ľadov, doba nutná na odovzdanie základných informácií o téme seminárov (čo je násilie a kde hľadať pomoc) + deti sa lepšie naštartovali na diskusie

English summary

Naruc – Help for Children in Crises is a non-profit civic association providing help to abused and neglected children and adult victims of domestic violence. We also provide trainings for first-line workers and prevention for children. In recent years we have enhanced our child advocacy efforts.

Within the project we want to enhance our prevention programs and increasingly use the internet and social networking to provide help for children at risk of violence.

Main lessons and recommendations:

- Even things that do not work out the way we imagined them can make our organisation move forward.
- When doing time-limited activities for children (such as ca 2-hour preventive seminars), we found the use of our own-made short videos very helpful – the ice-breaking time and the time for providing basic information about the topic of the seminars (what is violence and where to look for help) were shortened. In addition, children were better started up for discussions.